

Drugi Festival hrvatskih digitalizacijskih projekata

Zagreb, 19-20. travnja 2012.

U Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu održan je 19. i 20. travnja 2012. godine drugi po redu Festival hrvatskih digitalizacijskih projekata. Prema riječima Dunje Seiter-Šverko, glavne ravnateljice te ustanove i predsjednice programskog odbora manifestacije, uspjeh prvog Festivala, održanog 20. svibnja 2011. godine u sklopu Šeste SEEDI konferencije, a na kojem je predstavljeno dvadesetak digitalizacijskih projekata hrvatskih arhivskih, knjižničarskih i muzejskih ustanova, ukazao je na potrebu nastavka razmjene iskustava stručnjaka angažiranih na polju digitalizacije kulturne i znanstvene baštine. Program, čijem su oblikovanju pridonijeli Sofija Klarin Zadravec i Jasenka Zajec iz ustanove domaćina skupa, pomoćnica ministrice kulture Tamara Perišić, potom Vlatka Lemić ispred Hrvatskog državnog arhiva te Goran Zlodi s Filozofskog fakulteta u Zagrebu, zahvatio je raznoliku problematiku digitalizacije knjižne građe, zvuka i vizualne građe, zavičajne baštine te novih medija. Prvog dana Festivala prezentirani su projekti koje je, u sklopu programa Hrvatska kulturna baština, poduprlo Ministarstvo kulture Republike Hrvatske, a drugi je dan bio posvećen digitalizaciji starih novina. Pozivu organizatora odazvalo se više od stotinu sudionika. Uz djelatnike nacionalnih baštinskih institucija, u radu skupa sudjelovali su i predstavnici različitih drugih javnih ustanova i poduzeća, zavičajnih društava, umjetničkih udruženja te organizacija civilnog društva, kao i pojedinci iz redova privatnih poduzetnika, čime je zorno posvjedočena aktualnost teme. U pratećoj programskoj knjižici istaknuto je kako je svrha okupljanja bila razmijeniti znanja i vještine iz područja digitalizacije, primjene normi, korištenja informacijskih tehnologija, te osiguranja bolje dostupnosti podataka o digitaliziranoj građi, a naglašena je također nužnost razmatranja cijelog spektra stručnih, tehničkih i organizacijskih pitanja vezanih za uključivanje nacionalne baštinske građe u europske i međunarodne agregatore i baze podataka, čemu valja pridodati i usko vezanu problematiku financiranja projekata.

Nakon pozdravnih govora D. Seiter-Šverko i T. Perišić, Andreja Silić Švonja iz Gradske knjižnice Rijeka govorila je o sudjelovanju te ustanove u dvogodišnjem europskom projektu *AccessITplus*, kojim se podupiru Digitalna agenda Europske komisije i Inicijativa digitalnih knjižnica i2010. Kao koordinator projekta na nacionalnoj razini, Gradska knjižnica Rijeka poticat će edukaciju putem besplatnih on-line tečajeva *Digitalni repozitoriji za male baštinske institucije* i *Kooperacija s Europeanom*, kao i izgradnju pilot-projekta digitalnih knjižnica. Na primjeru interaktivnog mrežnog kataloga izložbe „Slavonija, Baranja i Srijem - vrela europske civilizacije“, odnosno njegove transformacije u trajni informacijski resurs u okviru europskog projekta *Linked Heritage*, G. Zlodi je istaknuo važnost interoperabilnosti i povezivosti različitih informacijskih izvora, čime se omogućava uspostavljanje poveznica prema susjednim kulturama, a time i prepoznavanje hrvatske kulturne baštine kao integralnog dijela europskog kulturnog nasljeđa. V. Lemić predstavila je ARHiNET - mrežni informacijsko-evidencijski sustav s objedinjenim podacima o arhivskom gradivu različitih imatelja, koji Hrvatski državni arhiv sustavno izgrađuje od 2006. godine.

U sljedećem bloku predavanja Amir Obhodaš iz Hrvatskog državnog arhiva prezentirao je digitalno izdanje *Album von Dalmatien*, kao krajnji rezultat višegodišnjeg rada na obradi i zaštiti najcjelovitije sačuvanog primjerka fotoalbuma Franza Thiarda de Laforesta. Njegov kolega Hrvoje Gržina, pak, predstavio je digitaliziranu

najstariju hrvatsku fotomonografiju, *Fotografske slike iz Dalmacije, Hrvatske i Slavonije* Ivana Standla, sada dostupnu u obliku CD-a te u okviru već spomenutog sustava ARHiNET. Magdalena Mihalinec, dokumentaristica Gliptoteke HAZU, govorila je o digitaliziranju građe iz fundusa Gliptoteke i njenom uključivanju u digitalnu zbirku HAZU, istaknuvši kako stručnjaci koji rade na izgrađivanju Akademijinog digitalnog repozitorija imaju za cilj što skorije priključenje *Europeani*. Slavko Harni izvijestio je o ciljevima, procesu planiranja, stručnoj i tehničkoj provedbi te mrežnoj prezentaciji dosad realiziranoj u projektu digitaliziranja knjižne baštine o hrvatskoj obali Jadrana, koji se pod imenom *Adrijskoga mora sirena* od 2010. godine provodi u NSK.

Sandro Dukić, multimedijalni umjetnik i stručnjak za pravnu problematiku autorskih i srodnih prava, upravljanje slikovnim arhivima te primjenu novih medija u muzejima, u svoje te u ime kolege Deana Zahtile iz udruge *Labirint Art Express XXI*, govorio je o projektu „Virtualni Muzej rudarstva i industrije Istre“ - izradi digitalne baze podataka o arhivskoj i muzejskoj građi o rudarstvu na tom području, o infrastrukturi rudnika te o izgradnji Podlabina i Raše - kao segmentu šire inicijative za zaštitu bivšeg rudnika, njegovu sanaciju, rekonstrukciju i revitalizaciju kao kulturno-turističkog sadržaja. Zvonimir Bulaja govorio je o poduzetničkom pothvatu eLEKTIRE, objavljivanju - učenicima i nastavnicima na taj način besplatno dostupnih - naslova lektire na internetu, koje u suradnji s nadležnim ministarstvom i CARNetom provodi Bulaja naklada. Sanja Prlenda iz Centra za ženske studije, izlagala je o suradničkom projektu Centra i NSK „Rađanje moderne ženske kulture - uspostava digitalne zbirke Zagorkinih ženskih časopisa“, kojem je cilj formiranje cjelovite i lako dostupne virtualne zbirke časopisa koje je uređivala M. Jurić Zagorka te zaštita građe pohranjene kod različitih imatelja. Ivan Kapec prezentirao je projekt digitalizacije prvotisaka iz fonda NSK, kao prvu fazu ciljanog stvaranja cjelovite digitalne zbirke hrvatskih inkunabula iz domaćih baštinskih ustanova kao i kod inozemnih imatelja.

Posljednji blok prvog dana skupa tematizirao je digitalizaciju zavičajnih zbirki te glazbenih i drugih oblika nematerijalne kulturne baštine. Elli Pecotić i Tomislav Stančić predstavili su digitalizaciju papirne građe iz fonda Zavičajne zbirke „Spalatin“ Gradske knjižnice „Marko Marulić“ Split. Katarina Magić Košćević, predsjednica Udruge građana *Prijatelji baštine - Amici hereditatis, Ivanić-Grad*, ukazala je na nužnost digitaliziranja dokumenata iz cehovske škrinje poljanskih obrtnika, kao važnog izvora za proučavanje povijesti Ivanić-Grada, radi njene zaštite i adekvatne prezentacije, posebice stoga što taj grad nema muzej. Milko Belavski iz Gradske knjižnice Zadar govorio je o projektu „DELMATA“ - digitalizaciji ostavštine velikog hrvatskog etnomuzikologa Ljube Stipišića Delmate. Mira Menac-Mihalić sa zagrebačkog Filozofskog fakulteta te Anita Celinčić s Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje, referirale su o projektu digitalizacije, zaštite i pohrane zvučnih zapisa izvornih hrvatskih govora, koji su u posljednjih tridesetak godina prikupljeni pri Katedri za dijalektologiju i povijest hrvatskog jezika Odsjeka za kroatistiku spomenutog Fakulteta. Željka Radovinović, ispred Hrvatske udruge muzičkih knjižnica, arhiva i dokumentacijskih centara, govorila je o stvaranju mrežne stranice koja objedinjuje digitaliziranu rukopisnu, tiskanu, fotografsku i zvučnu građu vezanu uz život i rad Franje Ksavera Kuhača, cjelovitu bibliografiju te popis mrežno dostupnih sadržaja o znamenitom hrvatskom etnomuzikologu i povjesničaru glazbe.

Prijepodne drugog dana Festivala, pod nazivom Građa u fokusu, u cijelosti je bilo posvećeno razmatranju pitanja strategije i koordinacije digitalizacije starih no-

vina, metapodataka i zajedničkog puta prema *Europeani*, skeniranja i obrade stare novinske građe te, naposljetku, digitalizacije inozemne *Croatice*. Senka Tomljanović iz Sveučilišne knjižnice u Rijeci opisala je provedbu početne faze projekta digitalizacije starih riječkih novina iz fonda Knjižnice, a Bruno Bulić, kako su sličnom zadatku pristupili u Sveučilišnoj knjižnici u Puli digitaliziranjem regionalnih starih novina, pri čemu je desetak naslova dostupno na mrežnim stranicama projekta *Istarske novine online*, a jedne novine i jedan ilustrirani časopis putem Portala starih novina NSK. Digitalizacija starih novina i časopisa iz fonda Zavičajne zbirke *Sibenicensia* Gradske knjižnice „Juraj Šižgorić“ u Šibeniku također se odvija u nekoliko etapa, o čemu je govorio Vilijam Lakić, istaknuvši da je dosad obrađena građa dostupna na mrežnim stranicama Knjižnice. Petar Krolo i Ivanka Kuić referirali su o projektu izgradnje digitalne zbirke novina i časopisa u Sveučilišnoj knjižnici u Splitu, s detaljnim opisom procesa rada, od utvrđivanja ciljane korisničke skupine, popisa naslova koji će se digitalizirati, strukture metapodataka i standarda prikaza digitalnih datoteka, do trenutne konstrukcijske faze, koja se postupno razvija. Kolege iz Splita posebno naglašavaju važnost kontekstualiziranog povezivanja digitaliziranog materijala s relevantnim dokumentima (arhivskom građom, fotografijama, izvacima iz knjiga, itd.). Jasna Blažević i Viktorija Kudra Beroš iz Knjižnice Instituta za migracije i narodnosti u Zagrebu, govore su o iskustvima planiranja digitalizacije novina *Hrvatska zastava* i *Radnička straža* i provedbe jednog njenog dijela te o suradnji s NSK, putem čijeg je Portala starih hrvatskih novina dostupna dosad digitalizirana građa iz fonda Knjižnice.

Završetak skupa obilježila je argumentirana i plodotvorna rasprava u koju se uključio veliki broj prisutnih, a koja se ponajviše doticala metapodatkovnih standarda, teme interoperabilnosti, problematike pristupanja *Europeani*, kao agregatoru europske digitalizirane baštine te načinima financiranja projekata. Nažalost, vrijeme predviđeno za diskusiju nije bilo dostatno kako bi se odgovorilo na sva postavljena pitanja.

Ivana Katušić